

Hands-On Urbanism 1850–2012. Právo na zeleň

Výstava a mezinárodní sympozium

VÝSTAVA

Termín konání: 27. 11. 2015 – 17. 1. 2016
Místo konání: Moravská galerie v Brně, Místodržitelský palác, Moravské nám. 1a, Brno
Otvírací doba: středa–neděle 10.00–18.00, čtvrtek 10.00–19.00
Vernisáž výstavy: **čtvrtek 26. 11. 2015, 18.00**, Moravská galerie v Brně, Místodržitelský palác (1. poschodí, sál č. 6), Moravské nám. 1a, 662 26 Brno

SYMPOZIUM

Termín konání: **pátek 27. 11. 2015, 10.00–18.30**
Místo konání: Moravská galerie v Brně, Místodržitelský palác, Barokní sál (přízemí), Moravské nám. 1a, 662 26 Brno

Web projektu: www.pravonazelen.cz

Výstava Hands-On Urbanism 1850–2012. Právo na zeleň rakouské kurátorky Elke Krasny mapuje fenomén urban gardeningu a jeho historie. Koncepce výstavního projektu v sobě spojuje historickou a aktivistickou perspektivu. Ačkoli se může zdát, že městské zahrádkaření je nedávným módním výstřelkem, výstava poukazuje na jeho dlouhodobou historii, často spojenou s obdobími krizí, a jeho provázanost s městskou politikou, kulturou i s utvářením městské tkáně.

V souvislosti s razantní vlnou modernizace provázející průmyslovou revoluci musela města i metropole po celém světě čelit mnoha závažným výzvám. Obyvatelé však pokaždé dokázali najít osobitá řešení krizových situací a současně se podílet na budování měst „zespoda“.

Neinstitucionalizovaná výstavba a samoorganizace osídlení včetně pěstování ovoce a zeleniny v městském prostoru ústily v rozmanité formy kolektivní soudržnosti i v alternativní distribuci zdrojů. Jak dokazuje činnost současných zahrádkářských komunit, odlišný svět se dá „vypěstovat“.

Na základě dlouholetého mezinárodního výzkumu shromáždila kurátorka Elke Krasny patnáct historických i současných případových studií z Chicaga, Lipska, Vídně, Brém, New Yorku, Hongkongu, Istanbulu, Porto Alegre, Havany, Quintu ad., které představují příklady vývoje města iniciovaného zespoda. Výstava zprostředkovává přehled o neformálních kolektivních hnutích a výsledcích jejich aktivit. Současně dokládá, že i malé projekty překvapivě často stojí na počátku zásadních změn.

Výstava zároveň otevírá téma zodpovědnosti architektů a urbanistů, ale i principů distribuce zdrojů našich měst a metropolí. Jaká je role architektů v neformálních procesech utváření města? Čemu se lze od sociálních hnutí naučit? Jak reagují autority na jejich činnost? Škála oficiálních reakcí osciluje mezi tolerancí a zakládáním agentur zaměřených na regulaci osídlení až po zavádění zákonných sankcí v městských plánech.

Projekt byl poprvé uveden v roce 2012 v Architektuzentru Wien a v témže roce byl představen rovněž na XIII. mezinárodním bienále architektury v Benátkách. V následujících letech byla výstava představena i v dalších městech: Lipsko, Aarhus, Brémy, Kolín na Rýnem, Toronto ad. Jejím cílem je také podnět diskuse o urban gardeningu v místním kontextu, čemuž odpovídá i doprovodný program v podobě mezinárodního sympozia, které se uskuteční v Barokním sále Místodržitelského paláce Moravské galerie v Brně na Moravském nám. 1a v termínu 27. 11. 2015.

Mezinárodní sympozium Hands-On Urbanism 1850–2012. Právo na zeleň je pořádáno se záměrem vztáhnout stejnojmennou výstavu k českému kontextu. Výstava prezentuje patnáct historických i současných příkladů vývoje měst spojených s fenoménem městského zahrádkaření. S razantní vlnou modernizace provázející průmyslovou revoluci čelila města po celém světě mnoha závažným výzvám. Obyvatelé však pokaždé dokázali najít osobitá řešení krizových situací a současně se podíleli na budování měst „zespoda“. Výstavní projekt v sobě spojuje historickou a aktivistickou perspektivu a ukazuje, že odlišný svět se dá „vypěstovat.“

Sympozium bude mimo jiné tematizovat i fenomén tzv. brněnských zahrádek, jejichž analogie najdeme např. v německých *Schrebergärten* a které lze srovnávat i s jinými formami městského zahrádkaření prezentovanými ve vystavovaných studiích.

Sympozium sestává ze tří přednáškových a diskusních bloků, které se tématem zahrádek zabývají z různých úhlů pohledu. První, „politický“ panel, se bude věnovat především brněnské situaci ve vztahu k městskému plánování a politice. Účast v této sekci přislíbili Martin Ander (náměstek primátora města Brna, Strana zelených), Michal Závodský (občanské sdružení Masarykova čtvrt), Tomáš Kaláb (KALÁB – stavební firma, spol. s r. o.) a Martin Říha (Zastupitelstvo města Brna, Komunistická strana Čech a Moravy, Český zahrádkářský svaz).

V druhém, „akademickém“ panelu, budou na základě svých výzkumů městské zahrádkaření analyzovat Petr Gibas (Sociologický ústav Akademie věd ČR), Lucie Sovová (Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity) a Arnošt Novák (Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze).

V rámci třetího panelu se představí jednak autorka koncepce výstavy Hands-On Urbanism Elke Krasny (Akademie der bildenden Künste Wien), jednak architektka Gabu Heindel (Akademie der bildenden Künste Wien), architektka a badatelka Julia Wieger (Akademie der bildenden Künste Wien; Vereinigung bildender Künstlerinnen Österreichs) a urbánní socioložka Mara Verlič (Akademie der bildenden Künste Wien), jejichž práce svým sociálním podtextem rezonují se základní myšlenkou výstavy – „right to the city“, tedy „právo na město“ – spojenou se společenskou samoorganizací a plánováním měst „zespoda“.

Sympozium bude simultánně tlumočeno.

Hands-On Urbanism 1850–2012. Právo na zeleň

Autorka a kurátorka výstavy: Elke Krasny

Grafický design výstavy: Alexander Schuh

Scénografie: Alexandra Maringer

Kurátoři české prezentace výstavy: Jan Kristek, Rostislav Koryčánek, Markéta Žáčková

Doprovodný grafický design: Florian Karsten

Organizátoři projektu: SPKH, z.s., Moravská galerie v Brně, Fakulta architektury VUT v Brně

Partneři projektu: Architekturzentrum Wien, Rakouské kulturní fórum v Praze, Odbor kultury Magistrátu města Brna

Produkce: Marika Kupková, Nina Ličková, Karolína Plášková

Akce je pořádána za finanční podpory statutárního města Brna a ve spolupráci s Rakouským kulturním fórem v Praze.

Výstavu Hands-on Urbanism 1850–2012. The right to Green vytvořila kurátorka Elke Krasny pro Architekturzentrum Wien.

PROGRAM SYMPOZIA:

PRVNÍ PANEL (politický – Brno)

- 10.30–10.40 Michal Závodský, občanské sdružení Masarykova čtvrt
10.40–10.50 Tomáš Kaláb, KALÁB – stavební firma, spol. s r. o.
10.50–11.00 Martin Říha, Zastupitelstvo města Brna (Komunistická strana Čech a Moravy), Český zahrádkářský svaz
11.00–11.10 Martin Ander, náměstek primátora města Brna (Strana zelených)
11.10–12.00 Diskuze – moderátoři: Jakub Kořínek, místopředseda komise Rady města Brna pro strategické a územní plánování (Žít Brno s podporou Pirátů), a Jan Kristek, Fakulta architektury Vysokého učení technického v Brně
12.00–13.00 Oběd

DRUHÝ PANEL (akademický – Česko)

- 13.30–14.00 Petr Gibas, Sociologický ústav Akademie věd ČR, v. v. i.,
Zahrádkové osady: městské prostory krocení a hýčkání přírody
14.00–14.30 Arnošt Novák, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze,
Potenciál městského zahradničení – od kosmetických činností k reálným alternativám
14.30–15.00 Lucie Sovová, Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity,
Zahrádkářské kolonie jako prostory alternativní produkce potravin
15.00–15.30 Diskuze – moderátor: Jan Kristek, Fakulta architektury Vysokého učení technického v Brně
15.30–16.00 Přestávka

TŘETÍ PANEL (akademický – Rakousko)

- 16.00–16.30 Elke Krasny, Akademie der bildenden Künste Wien,
Hands-On Urbanism
16.30–17.00 Gabu Heindl, Akademie der bildenden Künste Wien,
Nezastavovací plán. Za nové plánování (a nástroje utváření) veřejného prostoru
17.00–17.30 Julia Wieger a Mara Verlič, Akademie der bildenden Künste Wien,
Commoning. Otázky z kuchyně
17.30–18.00 Diskuze – moderátor Jan Kristek, Fakulta architektury Vysokého učení technického v Brně
18.00–18.30 Shrnutí, závěr

Změna programu symposia vyhrazena.